

המתנה בחזרה. (223)

ודנה הגמרא: במאי קמיפלגי?

ורבנן סברי: אין אותיות נקנות במסירה. שנתנית השטר אינה מהוה קנין על המתנה, ולכן המתנה עדיין קיימת.

תנו רבנן: הבא לידון בשטר ובחזקה, אדם שבא להתגונן כנגד מי שמערער על בעלותו בשדה, והוא טוען לו שקניתי ממך את השדה ועדיין שטר המכירה בידי, וגם יש לי עדי חזקה, נידון בשטר, דברי רבי.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: נידון בחזקה. והגמרא תיכף תבאר את מחלוקתם באופנים שונים.

ומבאר הגמרא: **כי אתא רב דימי אמר: באותיות נקנות במסירה קא מיפלגי.** מדובר באופן שהמחזיק בשדה טוען שהוא קנה את השדה משמעון, שקנאה מלוי, ושמעון לא כתב לו שטר חדש אלא מסר לו את השטר שקיבל מלוי. (224)

רבן שמעון בן גמליאל סבר: אין אותיות נקנות במסירה. ולכן לא די בשטר שבידו, שהרי השדה לא נקנתה לו על ידי אותו שטר, אלא הוא צריך להביא עדים שעשה בה קנין חזקה על ידי הבעלים שאמרו לו "לך חזק, וקני". (225)

223. כתב הרא"ש, שזה דוקא כאשר הוא מוסר לו שטר קנין שהשדה נקנתה באותו שטר. אבל אם קנה את השדה בקנין אחר והשטר אינו אלא לראיה בלבד, אי אפשר לקנות על ידי מסירת אותו שטר, שלא עדיף השני מהראשון, והרי גם הראשון לא קנה בשטר זה.

ומה שאפשר למכור שטר חוב, אף שהחוב לא נעשה על ידי השטר עצמו אלא על ידי נתנית המעות והשטר אינו אלא לראיה, זה משום שאין דרך אחרת לקנות חוב, ולכן תיקנו חכמים שיוכלו למכור את השטר כדי שלא תינעל דלת בפני לוין. [על פי ביאור הסמ"ע חושן משפט [סו לח] בדברי הרא"ש].

או משום שכיון שהשעבוד נעשה רק על ידי השטר ממילא על ידי קניית השעבוד שבשטר קונה גם את החוב. [על פי ביאור הש"ך שם [מה]. וראה בחידושי רע"א שם שהקשה שאם כן, שטר שאין בו שעבוד נכסים, או בכתב ידו שאינו גובה אלא מנכסים בני חורין, איך אפשר לקנותו?].

טוען שהמערער מכר לו את השדה מתאים רק לאוקימתות הבאות בסוגיא.

225. כך מפרש הרשב"ם [ראה רמב"ן ר"ן ורש"ש]. ויש ראשונים שמפרשים שהחזקה היא חזקת שלש שנים שמביא עדים שהחזיק בה שלש שנים.

וכתב היד רמה, שלא די בחזקה בלבד אלא הוא צריך לטעון שקנה את הקרקע באחד מדרכי הקנינים מלבד אותו שטר שאינו כשר לקנות בו. כי אחרת הרי זו "חזקה שאין עמה טענה" שאינה מועילה כלום.

ועוד כתב ביד רמה, שלמדנו מכאן, שלמרות שכל הטעם של חזקת שלש שנים הוא משום שאדם אינו שומר על השטר יותר משלש שנים, מכל מקום, הוא אינו צריך לטעון דוקא שהיה לו ואבד לו, אלא אפילו הוא יטעון שקנאה מהבעלים בשאר הקנינים די בכך. שהרי כאן השטר שבידו אינו כלום, והוא גם אינו טוען שהיה לו פעם שטר אחר, ובכל זאת מועילה לו החזקה.

224. הביאור דלעיל [על פי הרשב"ם] שהמחזיק

רבי סבר לה כרבי אלעזר, דאמר לגבי גט: עדי מסירה ברתני. העדים שבפניהם נמסר הגט הם עיקר הגט והם הגורמים ל"כריתות", ואין צורך מעיקר הדין לעדי החתימה כלל.⁽²²⁶⁾ והוא הדין בכל השטרות עיקר תקפם הוא על ידי עדי המסירה בלבד, ולכן לא איכפת לן כאן שאחד מעדי החתימה פסול, ויכול המחזיק להביא את השטר הזה, ובלבד שיביא עמו את העדים שהשטר נמסר בפניהם.

ורבן שמעון בן גמליאל סבר לה כרבי מאיר, דאמר לגבי גט: עדי חתימה ברתני. שהם עיקר הגט, וכן בשאר שטרות צריך דוקא עדי חתימה, וכיון שאחד מעדי החתימה הוא קרוב או פסול, הוא אינו יכול להסתמך על השטר הזה אלא צריך להביא את עדי החזקה.

ומקשינן: והא אמר רבי אבא: מודה היה רבי אלעזר שאף על פי שגט בלי עדי חתימה כלל כשר, מכל מקום, במזויף מתוכו, אם חתומים עליו עדים פסולים, שהוא פסול.⁽²²⁷⁾ ואם כן, גם לפי רבי לא יועיל השטר הזה שנמצא בו קרוב או פסול!?

אלא, אמר רבי אבינא: הכל מודים שאם כתוב בו שבית הדין כתבו על השטר "חוזקנו לעדותן של עדים ונמצאת עדותן מזויפת", כלומר, שאחד מהעדים קרוב או פסול, שהוא פסול — כדרבי אבא.⁽²²⁸⁾

ורבי סבר: אותיות נקנות במסירה. ודי לו בשטר שבידו, למרות שהוא לא נכתב על שמו אלא על שם אותו אחד שמכר לו את השדה, ואין צריך להביא גם את עדי החזקה.

אמר ליה אבוי לרב דימי: אם כן, פלוגתא לדמרי!? דבריך נוגדים את דברי רבינו, רבה, שאמר לעיל שרבן שמעון בן גמליאל סובר אותיות נקנות במסירה, ולדבריך הוא סובר שאותיות אין נקנות במסירה?

אמר ליה רב דימי לאבוי: ותפלוג! כלומר איני חושש לחלוק עליי.

אמר ליה אבוי: הכי קאמינא לה, התכוונתי לומר לך כך: מתניתא לא מיתרצא אלא כדמתרצא מר. הלא הברייתא דלעיל, שנחלקו רבן שמעון בן גמליאל וחכמים בנותן מתנה לחבירו והחזיר לו את השטר, אי אפשר לפרשה אלא כדברי רבה, שרבן שמעון בן גמליאל סובר שאותיות נקנות במסירה. ואם כן, קשיא דרבן שמעון בן גמליאל אדרבן שמעון בן גמליאל?

אלא, אמר אבוי: הכא במאי עסקינן, כגון שהשטר אשר בידי המחזיק נכתב אמנם על שמו, אלא שנמצא אחד מהן מהעדים החתומים על השטר שהוא קרוב או פסול.

ובפלוגתא דרבי מאיר ורבי אלעזר קא מיפלגי:

227. מדרבנן, גזירה שמא יבאו להכשיר אותם גם לעדי מסירה. רש"י גיטין [י ב] ד"ה מודה.
228. לכאורה למה היו צריכים לכתוב כן, שאם

226. אלא "מפני תיקון העולם" שאם ימותו עדי המסירה או ילכו למדינת הים תוכל האשה לקיים את הגט על ידי עדי החתימה. גיטין [פו א].

שהשטר אשר בידי המחזיק אינו מזויף אלא הוא אכן כתבו, אלא שהוא טוען שהוא לא הספיק להשתמש בו, ולא מכר את השדה הכתובה בשטר מעולם [שהרי כתבים שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו], ובינתיים הוא איבד את השטר, והמחזיק מצא אותו ומשתמש בו שלא כדין.

דרכי סבר: מודה בשטר שכתבו, אין צריך המלוה לקיימו, כי הלוח כבר קיימו בהודאתו, ואף שהוא טוען פרעתי אינו נאמן במיגו שהיה יכול לטעון מזויף. (229)

וגם כאן, יכול המחזיק להסתמך על השטר שבידו, למרות שהוא לא קויים אלא על ידי המערער, והוא הרי טוען שהשטר נפל ממנו.

ורבן שמעון בן גמליאל סבר: מודה בשטר שכתבו, צריך המלוה לקיימו וכל עוד אינו מקיימו נאמן הלוח לטעון פרעתי במיגו שהיה יכול לטעון מזויף הוא.

וגם כאן, כיון שלמחזיק אין עדי קיום על

לא נחלקו רבי ורבן שמעון בן גמליאל אלא בשטר שאין עליו עדים כלל. שיש למחזיק שטר כזה שאין חתומים עליו עדים כלל:

רבי סבר לה כרבי אלעזר, דאמר עדי מסירה כרתי, והשטר כשר למרות שאין עליו עדים כלל.

ורבן שמעון בן גמליאל סבר לה כרבי מאיר, דאמר עדי חתימה כרתי וכלי עדי חתימה השטר פסול, לכן הוא צריך להביא את עדי החזקה.

ואיבעית אימא, במודה בשטר שכתבו, לוח המודה שהשטר שביד המלוה אמת, שהוא אכן כתבו, ואלו עדי, שאינו מזויף, אך הוא טוען שהשטר פרוע, האם צריך המלוה לקיימו, את השטר הזה, על ידי עדים אחרים כדי שלא ישאר לוח "מיגו", שהיה יכול לטעון מזויף. או שהמלוה אין צריך לקיימו קא מיפלגי.

מדובר כאן במקרה דומה, שהמערער מודה

ישראל לזייף שטרות. אלא שמדרכבנן הצריכו לקיים שטרות, וזה רק כאשר הלוח טוען מזויף אבל כשהוא טוען טענה אחרת לא הצריכו קיום. רשב"ם ותוס' בכתובות [יט א] ד"ה מודה. ולכאורה אינו מובן, שהרי מכל מקום יש לו מיגו שהיה יכול לטעון מזויף ואז היה צריך קיום?

וביאר בחידושי רבי שמואל בבבא מצינא [ז] א' על פי יסוד הגרש"ש שמיגו אינו רק בגדר הוכחה אלא גם "כח הטענה", שיש לו את הכח של אותה טענה שהיה יכול לטעון. וכאן לא נתנו לו חכמים את הכח רק כאשר הוא טוען בפועל מזויף ולא כשהוא טוען טענה אחרת. וראה לקמן ביאור האבן האזל.

הוא פסול היה להם לקרוע אותו?

וביאר בתורת חיים, שרבי אבינא בא להשמיענו שאף שכל הטעם לפסול במזויף מתוכו שמא יטעו האנשים שסמכו על עדי החתימה ויאמרו שקרובים ופסולים כשרים לעדות, ואם כן, לכאורה היה די שיכתבו הבית דין על השטר שלא סמכנו על עדי החתימה כיון שהם פסולים אלא רק על עדי המסירה. קמשמע לן שאף על פי כן הוא פסול, שמא לא יראו האנשים את מה שכתבו הבית דין, ועדיין יבאו לטעות שסמכו על עדי החתימה הפסולים.

229. הטעם שאין לו מיגו, משום שמדאורייתא אי אפשר לטעון כלל טענת מזויף כי לא נחשדו

השטר, הרי אין לו תוקף, משום שהמערער

יש לו מיגו, שהיה יכול לפסול אותו בטענת

ועוד טעם כתבו התוס', שהלוח ירא לטעון מזוייף פן יכחישוהו העדים, ולכן אין לו מיגו על טענת מזוייף.

והנה סברא זו נפסקה להלכה שכל טענה שאדם ירא מלטעון שמה יבאו עדים ויכחישוהו אין עליה מיגו.

והקשה באורים ותומים: אם כן, מה טעם שאנו פוסקים כמאן דאמר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, והלא הוא מתיירא לטעון מזוייף שמה יכחישוהו?

ומתוך הבית הלוי [ג מב ג] שרק באופן שאם יכחישוהו העדים הוא עליו להפסיד יותר מאשר בטענה הנוכחית אז אין לו מיגו, אבל כאן גם לאחר שיכחישו העדים את טענת מזוייף הוא אינו מפסיד יותר מאשר בטענת פרוע, שהרי גם עכשיו בטענת פרוע הוא אינו נאמן רק כל עוד שהשטר אינו מקיים, ולאחר שיקיימוהו שוב אינו נאמן שהרי המיגו נפסק, נמצא שבשביל הזה עד שיבאו העדים הרי נשאר לו מיגו שהיה יכול לטעון מזוייף.

וסברת המאן דאמר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו, משום שאף על פי שלא יפסיד יותר על ידי טענת מזוייף מכל מקום הוא מתיירא לטעון טענה שיוחזק על ידה שקרן].

והביא שם שבנו הגר"ח הקשה מסוגייתינו בשנים אדוקים בשטר, מדוע יהא נאמן הלוח לטעון פרוע במיגו דמזוייף [למאן דאמר צריך לקיימו], שהרי הוא מפסיד יותר בטענת מזוייף מבטענת פרוע, שאם יטען מזוייף ויכחישוהו שוב לא יוכל לטעון פרעתי שהרי כל האומר לא לויתי כאילו אומר לא פרעתי. ויצטרך לשלם הכל, ואילו בטענת פרוע גם לאחר שיתקיים השטר ולא יהא לו מיגו לא יצטרך לשלם רק חצי שהרי הוא מוחזק בחצי השטר?

ותירץ הבית הלוי, שכאן אינו מדין מיגו אלא

מדין "הפה שאסר הפה שהתיר" שאפילו אם הלוח לא היה טוען שום טענה אלא היה שותק לא היה השטר אלא כחספא בעלמא כיון שאינו מקיים, ורק משום שהוא מודה שכתבו יש עליו דין שטר, ולכן הוא נאמן גם לומר שהוא פרוע שהרי כל קיומו של השטר הוא על פיו.

והוסיף הבית הלוי שלכן האריכה הגמרא בבבא מציעא [ז א] לבאר את הטעם של המאן דאמר צריך לקיימו שאמרה "מאי טעמא חספא בעלמא הוא מאן קא משוי ליה להאי שטרא לזה הא קאמר דפריע", מה שלא מצינו בשאר מקומות שהגמרא מביאה את המחלוקת של מודה בשטר שכתבו, אלא משום שכאן בשנים אדוקים בשטר על כרחך צריך לומר, שאינו מדין מיגו רק מדין הפה שאסר הפה שהתיר.

ולכאורה, לפי זה מה הטעם של המאן דאמר אין צריך לקיימו, שגם אם אין לו מיגו לטעון מזוייף כי הוא ירא פן יכחישוהו, אך הלא יש כאן "הפה שאסר הפה שהתיר"?

וביאר האבן האול [טוען ונטען עד ח] ששני תירוצי התוס' הנ"ל בכתובות צריכים זה לזה, שהתירוץ השני, שהלוח ירא לטעון מזוייף, אמנם לא מועיל רק להוריד את המיגו, לכן הביאו את התירוץ הראשון שמדאורייתא אין צריך כלל לקיים שטרות ורק מדרבנן תיקנו להצריך קיום, והם הצריכו רק כשהוא טוען מזוייף. אבל כשהוא טוען פרוע, הרי השטר בחזקתו מצד עצמו גם בלי קיום של הלוח. נמצא שאין כאן הפה שאסר הפה שהתיר, ונשאר רק המיגו שהיה יכול לטעון מזוייף, שאז היינו מצריכים קיום. ועל זה מועיל התירוץ השני, שאין לו מיגו כי ירא שמה יכחישוהו עדי הקיום. וראה שם ובהלכות מלוה [יד יד] שביאר את סברת המחלוקת במודה בשטר אם צריך לקיימו או לא.

ולוה אומר: שלך הוא, כלומר מקודם היה שלך, אך לאחר מכן ופרעתיו לך והחזרת לי אותו, וממני הוא נפל –

יתקיים השטר בחותמיו. המלוה צריך לקיים את השטר, ואז יוכל לגבות בו כדין כל שטר שביד המלוה שהלוה אינו נאמן לו פרעתי, דברי רבי.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: יחלוקו המלוה והלוה. דהיינו שהלוה ישלם רק מחצית מהחוב.⁽²³⁰⁾

ודנה הגמרא: ולית ליה לרבי, וכי רבי אינו

מזוייף. ולכן הוא צריך להביא את עדי החזקה.

ומקשינן: והא איפכא שמעינן להו! במקום אחר מצינו מחלוקת רבי ורבן שמעון בן גמליאל בענין מודה בשטר שכתבו אם צריך לקיימו להיפך מכאן?

דתניא במסכת בבא מציעא [ז א]: שנים שהיו אדוקין בשטר חוב, המלוה והלוה.

מלוה אומר: שלי הוא ונפל ממני, ומצאתו, ועדיין לא פרעת את חובך.

ובחציו השני נחשב כמוציא. ובסגנון דומה כתב בחידושי רבי שמואל שם בשם הגרש"ש, ש"שטרא בידי מאי בעי" אינה הוכחה אלא הלכה, שכאשר השטר ביד המלוה יש בידו הכח להוציא מהלוה ואינו יכול לטעון פרעתי בלא ראייה, ולכן כששניים אדוקין בשטר שיך לומר, יחלוקו, שחולקים בכח השטר. והוכיח כן מהא שאם ראינו שהשטר אבד והמלוה בעצמו מצאו שהדין הוא שגובה בו, והרי שם אין הוכחה של "שטרא בידי מאי בעי", שהרי רק בדרך מקרה מצאו, אלא ודאי שזו הלכה שכל שהשטר בידו יש לו כח להוציא מהלוה.

ועצם היסוד מובא גם בכתבי הגר"ח. והוכיח כן מדברי הרמב"ם בהלכות מלוה [יא א] שכתב "המלוה את חברו בשטר צריך לפרעו בעדים לפיכך אם טען ואמר פרעתי שטר זה אינו נאמן". ולכאורה הוא להיפך, שמשום שאינו נאמן לטעון פרעתי כל זמן שהשטר ביד המלוה לכן הוא מוכרח לפרוע בעדים, ומשמע מהרמב"ם, שאדרבה, בגלל שנתחדש דין במלוה בשטר שצריך לפרוע לפני עדים לכן אינו נאמן לטעון פרעתי.

230. לכאורה קשה, מה שיך כאן יחלוקו, שהרי השטר עצמו אין לו ערך אלא משום היותו הוכחה ביד המלוה לאי פריעת החוב. ואם כן, ממה נפשך, אם אחיזת המלוה בחצי השטר מהוה הוכחה שהלוה לא שילם לו כי "שטרא בידי מאי בעי", מדוע לא ישלם הלוה הכל, ואם אינה מהוה הוכחה לא ישלם הלוה כלום?

וכתב החזון איש חושן משפט [ליקוטים ה ז], שענין מוחזק ומוציא אינו דוקא כשאחד מוחזק בממון והשני מוציא, אלא כל שבא בטענה שהיא משנה ומחדשת את הענין נחשב כמוציא, והמחזיק בטענה המעמדת את הדבר על ענינו הידוע נחשב כמוחזק.

ועל דרך זה הוא גם ענין של "שטרא בידי מאי בעי", שאין עיקרו מדין ראייה ועדות שהלוה לא שילם אלא שהוא עושה את המחזיק בשטר למוחזק בחוב ואת הלוה שטוען פרעתי כמוציא את החוב מיד המלוה. ולכן, עד כמה שהמלוה זוכה בשטר ונחשב כאילו הוא בידו נחשב גם החוב כאילו הוא מקויים.

וכששניהם אדוקים בשטר שכח שניהם שוה בשטר ודינם יחלוקו נחשבים, שניהם כמוחזקים גם בעצם החוב, ובחציו נחשב הלוה כמוחזק

אינו יכול לטעון שהוא פרוע, גבי פלגא.
גובה המלוה מחצית מהחוב.

ואי לא מקיים לה, חספא [חרס] בעלמא הוא
ואינו גובה בו כלל.

ורבן שמעון בן גמליאל סבר: מודה בשטר
שכתבו, אין צריך לקיימו.

ולכן למרות שהשטר אינו מקויים, הדין
הוא: ויחלוקו.

הרי שסברת רבי ורבן שמעון בן גמליאל
הפוכה מבסוגייתנו?!

ומבאר הגמרא: איפוך! הפוך את דברי רבי
ורבן שמעון בן גמליאל באחד משתי
המחלוקות.

ואיבעית אימא: לעולם לא תיפוך.

אלא הכא: בלברר קמיפלוגי. רבי ורבן
שמעון בן גמליאל נחלקו בסוגייתנו
במחלוקת אחרת. האם אדם צריך לברר
ולהוכיח את אמיתות כל הטענות שהוא
טוען, למרות שאילו היה טוען רק אחת מהן
היה יכול לזכות על ידה בלבד, או לא.

שמדובר כאן, שהמחזיק טוען שתי טענות,
האחת, שיש לו שטר מכירה על השדה
מהמערער, והשניה, שהוא מחזיק בה שלש
שנים, וסובר רבי שהוא נידון בשטר. דהיינו,

סובר את הא דתנן בתחילת מסכת בבא
מציעא: שנים אוחזין בטלית. זה אומר: אני
מצאתיה שהגבהתי אותה ראשון והיא
שייכת לי, וזה אומר: אני מצאתיה ושלי
היא —

הדין הוא: זה ישבע שאין לה בה פחות
מחציה, וזה ישבע שאין לה בה פחות
מחציה. כל אחד ישבע שלפחות חצי הטלית
היא שלו, ויחלוקו.

וגם כאן, ששניהם אוחזין בשטר, היה צריך
להיות הדין "יחלוקו", שיתחלקו המלוה
והלוח בסכום הכתוב בשטר, ומדוע אמר רבי
שהמלוה גובה את כל החוב האמור
בשטר?!

ומבאר הגמרא: ואמר רבא אמר רב נחמן:
אכן בשטר מקויים, שיש בו אישור מבית דין
על החתימות, דכולי עלמא לא פליגי
דיחלוקו, כדין המשנה בשנים אוחזין.

כי פליגי בשאינו מקויים. המחלוקת של רבי
ורבן שמעון בן גמליאל היא כשהם אדוקים
בשטר שאין בו קיום בית דין אלא שהלוה
מודה שהוא אינו מזויף, האם הוא צריך
בכלל לשלם או לא.

רבי סבר: מודה בשטר שכתבו, צריך
לקיימו.

ואי מקיים לה המלוה את השטר, שאז הלוח

עדים שפרע לו לא יהא נאמן.
וזה גם הטעם שבשטר של כתב ידו נאמן
הלוח לטעון פרעתי [לחלק מהראשונים], שאף
על פי שיש כאן הוכחה של "שטרא בידי מאי
בעי", מכל מקום, את זכות הנאמנות שיש
למלוה אין כאן, כיון שאינו מלוה בשטר.

וביאור הדברים, כמו שאם אמר לו המלוה אל
תפרעני אלא בעדים, אינו נאמן לטעון פרעתי,
משום שהמלוה התנה שיהא לו את זכות וכח
הנאמנות על פרעון ההלוואה, כך בשטר סובר
הרמב"ם שהמלוה בשטר יש לו את זכות
הנאמנות לגבי הפרעון שעד שהלוה לא יביא

כשמעתא דמר סבירא לי, בדין זה אני סבור כמוך שאמרת בשם רב.

דאמר רבי אבא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב: האומר לחבירו פרעתין בפני פלוני, צריך שיבואו פלוני ופלוני ויעידו. שלמרות שהיה יכול לטעון פרעתין שלא בפני עדים, אך כיון שהוא טוען פרעתין בפני פלוני ופלוני, צריך להביאם.

אמר ליה רבי אבא: וזאת אמר רב גידל אמר רב: הלכה כדברי רבן שמעון בן גמליאל, שאדם אינו צריך להוכיח טענה כזאת שהיה יכול לזכות גם בלעדיה.⁽²³²⁾

וכך אמנם מסתבר לפסוק כרבן שמעון בן גמליאל, כי:

ואף רבי לא אמר אלא לברר. שגם רבי קע-ב יהודה מודה שאילו לא היה טוען את אותה טענה מיותרת לא היה צריך להוכיח אותה, ורק בגלל שהוא טען אותה סובר רבי שהוא חייב להוכיח אותה, ואם כן, מסתבר שאין לו להפסיד בגלל דיבור מיותר שהוא אמר.

ואף אני איני צריך להביא את העדים שפרעתי בפניהם, כי גם בלעדיהם הייתי נאמן לומר שפרעתיך ביני לבינך!?

אמר ליה רבי יצחק נפחא: אנא נמי, לברר קאמינא. זו אכן דעתי שהלכה כרבי שאדם צריך לברר את כל טענותיו, ואם לא, הוא

למרות שדי היה לו בטענת חזקה בלבד, אך כיון שהוא טוען גם שיש לו שטר, עליו להוכיח זאת ולהביא את השטר.

ורבן שמעון בן גמליאל סובר שהוא נידון בחזקה. שדי אם יוכיח את חזקתו בלבד ואין צריך להביא גם את השטר [וכל שכן אם יביא את השטר שאין צריך גם עדי חזקה].

כי הא דרב יצחק בר יוסף הוה מסיק ביה זוזי ברבי אבא, בדומה לזה, היה מעשה שרב יצחק בר יוסף תבע חוב מרבי אבא, ולא היה לו שטר על כך.

אתא לקמיה דרבי יצחק נפחא. הם הגיעו לדין אל רבי יצחק נפחא לדון.

אמר רבי אבא לרב יצחק בר יוסף: פרעתין בפני פלוני ופלוני!⁽²³¹⁾

אמר ליה רבי יצחק נפחא לרבי אבא: יבואו פלוני ופלוני ויעידו! שראו שפרעת לו בפניהם.

אמר ליה רבי אבא: אי לא אתו, לא מהימנינא. ואם לא יבואו עדים, וכי אינני נאמן לטעון שפרעתי לו ביני לבינו?

והא קיימא לן: המלוה את חבירו בעדים אין צריך לפרעו בעדים!?

אמר ליה רבי יצחק נפחא: אנא בההיא,

231. שמרוב טרדתו בלימוד שכח שרבי אבא כבר פרעו. יעב"ץ.

232. ומה שרבי אבא עצמו העיד בשם רב שצריך שיבואו פלוני ופלוני ויעידו, היינו אליבא דרבי, אבל הוא עצמו סובר כרבן שמעון בן

גמליאל. מהרש"א.

ומהרש"ל מיישב את שני הפסקים בשם רב, שהלכה כרבן שמעון בן גמליאל רק לענין דיעבד שאם לא בירר לא הפסיד, אך לכתחילה צריך לברר כפי שאמר רבי אבא בשמו.